

ליקוטים נפלאים פרשת אמור

חכמים ממני לכבד אותך לבצוע את הפת, והלא לכבוד יחשב לי הדבר?" השיב לו אותו חכם ואמר: ראה נא ידידי, הלא כבר אמרו חז"ל שקודם שאדם מברך על המאכל, הרי שהמאכל נחשב שייך עדיין לקב"ה, שנאמר: לה' הארץ ומלוואה, ואם תכבד אותי שאני אבצע את הלחם, אין זה נחשב לך לכלום, שהרי עדיין אין הפת שייכת לך, אלא היא שייכת להקב"ה, ומה אתה נותן לי משל אחרים? ועל כן תיקנו חכמים שבעל הבית יברך בעצמו ויבצע הוא על הפת, ואז הפת נחשבת שייכת לו, ומזה נותן לאחרים, ונמצא שהוא נותן כבר משלו, והרי זה נחשב כמעשה צדקה עבורו, כי משלו הוא נותן. (משוש תבל)

"והכהן הגדול מאחיו... לאביו ולאמו לא יטמא" (כא, י-יא)

מהי הסיבה שלכהן גדול אסור להיטמאות כלל ואפילו לשבעה הקרובים, בשונה מכהן הדיוט? אלא מובא בשם צדיקים שהסיבה לכך היא: כי לצדיק וגדול הדור אין להראות קרבה ואהבה לאחד ממשפחתו יותר ממה שמקרב ואוהב לשאר יהודי, והכהן הגדול הוא ראש של כלל ישראל!...

על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע מסופר: (מובא בספה"ק תפארת שלמה - פורים) שאמר בזה הלשון: איך תאמרו עלי שאני צדיק הדור, אם אני עדיין מרגיש בעצמי אהבת בני זרעני יותר משאר בני?!...

וכמו כן מסופר, שפעם חלה בנו של רבי דוד במחלה אנושה, כשנודע הדבר בעיר נעשה רעש גדול, כי רבי דוד היה חביב לכל וצערו נגע לנפשם. התפללו בעדו בציבור וביחידות, בכו לפני ארון הקודש, פנו לרופאים כדי לעלות לו ארוכה, ולא חסכו כל עמל עד שנתרפא ממחלתו. באו אנשי העיר בשמחה אל בית הרבי לאחל לו ברכת "שהחיינו", אולם התמלאו פליאה, כי במקום לשמוח על הישועה, החל לבכות בדמעות שלישי. על שאלתם לסיבת בכיו. השיב בגודל ענוות רוחו, "אם אי מי משאר בני ישראל חולה, אין איש שם על לב, ואין חולה עליו, אבל אם בני חולה הרי הכל חרדים לשלומו, מתפללים בעדו, נודרים נדרים לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס, ודואגים לרפואתו, ואיך לא אבכה"...

"וספרתם לכם ממחרת השבת... תספרו המשיים יום" (כג, טו)

הנה ימי הספירה בהם אנו עומדים ימים יקרי ערך הם. ומצינו לכמה ממוני המצוות שמנו את מצות ספירת העומר במצוה ש"ז (מהר"ם שיק על מנין המצוות, ועוד), ורמז יש בדבר, שהיא

המצווה האמצעית בין התרי"ג מצוות, שיש ש"ו מצוות לפניה וש"ו מצוות לאחריה, ללמדך שמצוה זו היא העיקר וכל התורה כולה תסובב סביב ענין זה... שהרי

"אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם..." (כא, א)

אינו מפורש מה יאמר באמירה ראשונה. ויש לפרש שבראות הכהנים איך שהקב"ה מקדש אותם, ומצווה את בני ישראל לקדשם ולכבדם יש לחשוש פן ירום לבבם ויתגאו בלבם לאמר, מי כמוהם אשר רק בהם בחר ה' מכל ישראל, להקדישם לכהונה והאכילם קדשי שמים שאסור לזרים, וחיבתם יותר מכל ישראל, ויש חשש שירום לבבם על אחיהם בני ישראל, לכן להוציא זאת מלבם הקדים להם האמירה "בני אהרן" דהנה באמת לא שייך שיתנשא האדם אלא בדבר שהוא עצמו טורח ועמל ויגע בו, משא"כ בדבר שלא עמל עליו כגון יחוס אבותיו וכהונה לא שייך בזה התנשאות כי קבל זאת במתנה ולא עמל בו כלל.

וזהו אמור אל הכהנים שתקדים ותאמר להם מה שחפץ בם ה', לא מצד עצמם הוא רק מכח היותם בני אהרן, שאביהם אהרן היה קדוש כל כך עד שבקדושתו הכניס בבניו קדושה גדולה ולא הם פעלו כל זאת, ולכן תקנו שיאמרו תמיד, אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, ואין להם במה להתפאר בעצמם, ולכן ציוה ה' בתחילה שיכניס בהם מדת הענווה לבלתי ירום לבבם. (קדושת לוי)

"אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו" (כא, א)

בילקוט הגרשוני פרש את הפסוק כך: "אמר אל הכהנים", שיזכרו תמיד להם "בני אהרן", כלומר, חוב כבד מוטל עליהם להדמות לאהרן הכהן ולילך בדרכיו. מדוע?

אמרו חז"ל (ברכות ה ע"א): "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יעסוק בתורה; אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יקרא קריאת שמע; אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יזכיר לו יום המיתה". אמנם, כל זה טוב אצל ישראל, אבל הכהנים אינם יכולים לשבר ולהכניע את יצרם על ידי התעסקות במתים, כי הלא "ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו".

על כן, צריכים הם לדבק בדרכיו של אהרן הכהן אשר השיג את מדרגתו באמצעות עסק התורה, כדברי התנא באבות (א, יב): "הוי מתלמידי של אהרן... אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", וגם הכהנים, על ידי שיעסקו בתורה תמיד יזכו להכריע את יצרם.

"כי את לחם אלקיך הוא מקריב" (כא, ח)

סיפר מרן הגר"ע יוסף זצ"ל: פעם נתארח גאון אחד אצל הברון רבי בנימין רוטשילד, ועשה הברון רוטשילד סעודה לכבוד אותו תלמיד חכם, וכשהגיעו לברכת המוציא, כיבד הברון את אותו תלמיד חכם שיברך ברכת המוציא ויבצע את הפת. אך אותו חכם סירב, ורמז לו ברמז כי הלכה היא שבעל הבית בוצע. במהלך הסעודה תמה רוטשילד באוזני אותו חכם ואמר: "מדוע מנעו

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת אמור

שמצטברים בצוררו שבעה ימים, הוא עושה מהם שבת, ארבע שבתות מצרף לחודש, והחדשים מתלכדים אצלו לשנים - ואע"פ שהזמן עצמו חולף כצל, אבל קיימים לעד הקניינים הנכבדים השוכנים בתוך הזמן. מקץ שנה משול הוא לסוחר שאגר לו הון גדול תמורת שלש מאות ושישים וחמשה דינרי זהב. נמצא שיש בידו שנה תמימה, ובסוף חייו יש לו באוצרו חיים מלאים תורה ומצוות ומעשים טובים, וכשהוא עולה לעולם האמת, נעשים החיים המלאים של העוה"ז - חיים נעימים לעוה"ב. וחילופו ברשע, המבלה ימיו ושנותיו בדברים ריקים שאין מהם כל אחרית ותקוה, לא קרן קיימת לעוה"ז ולא פירות לעוה"ב, ונמצא שלעולם אין בידו אלא העת של עתה והזמן של זה הרגע...

השי"ת ציוה לספור ממחרת הפסח חמישים יום, כי מפסח ועד עצרת בני"י מטהרים עצמם מזוהמת מצרים, כדי שיתכשרו לקבלת התורה, שבעה שבועות שלימים של טהרה דרושים לקבל התורה, לכן אומר הכתוב: "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה" - כלומר: עליכם לשמור על הימים ולא להוציאם פרוטה פרוטה ולבזבזם על לא דבר. חלילה לכם להפסיד אפילו יום אחד... ובדין תולה המדרש את תמימות הימים בעשיית רצונו של מקום... (המגיד מדובנא זצ"ל)

"ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תקלט לעני ולגר תעזב אותם אני ה' אלקיכם" (כג, כב)

פרש"י "תעזוב אותם" - הנח לפנייהם והם ילקטו, ואין לך לסייע לאחד מהם. "אני ה'" - נאמן לשלם שכר.

לכאורה תמוה מאד הלא בעל השדה איננו מבקש כאן אלא לסייע לעני, כי מלבד שהוא מקיים את המצוה של לקט שכחה ופאה, משים גם לבו לדאוג בעבור העניים, לעזור ולהקל עליהם בלקיטתם, ולמה זה נאמר עליו?

אלא, ירדה תורה לדקות המחשבה הקטנה ביותר של האדם, כי מן הסיוע הזה שמבקש להושיט עתה לעני, נודף ריח של עצמיות, הוא רוצה להפגין כאן שהוא בעל הבית. המניע של הגאווה הוא שמעוררו לזה העזרה ולא מצד הרגל של רחמנות בא לעזור ולסייע. סיוע כזה אסור מן התורה, כי לא זו בלבד שהעני לא יחוש בכך הקלה ונוחיות, אלא להיפך הדבר יגביה אצלו עוד את הרגשת העניות.

ולזה צוותה תורה "לעני ולגר תעזוב אתם" הנח להם ללקטם לבדם, שירגישו שזהו שלהם, ובא להם זה ישר מהבורא ית' ולא באמצעות יד שניה, אל יתבלט כאן בעה"ב, אל תופיע כאן בעלות של בשר ודם, כי בעה"ב האמיתי הוא הקב"ה, ועל בעל השדה להרגיש שזה החלק והזכות של העני ולא הוא הנותן, ולכן עליו להרחיק את עצמו מכאן, ובעבור זה ישלם לו הקב"ה שכרו משלם, נאמן הוא לשלם בעבור זה שירגיש שאין הוא בעה"ב, אלא ייחס את כל הכבוד לא-ל חי הנותן חיים לכל חי.

(מעייני החיים)

תכלית מצוה זו היא כדי לקדשנו בקדושה העליונה ולטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו (כמו שאומרים בנוסח רבש"ע אחרי הספירה) וזה כל התורה כולה, ואידך זיל גמור...

כתב הערוך השולחן (תפ"ט ג) שקרבן העומר בא משעורים שהוא מאכל בהמה ואילו שתי הלחם הבאים בחג השבועות באים מחיטים שהם מאכל אדם, לרמז לך - שזוהי עבודתנו בימים אלו שבין פסח לעצרת, להתעלות מ'בהמה' ל'אדם'.

איתא במפרשים הטעם שספירת העומר חל בימים אלו דייקא, דהנה איתא בראשונים, שבימות הקיץ עת החמה בגבורתה מחממת את כל העולם אזי גם מתעורר רתיחת הדם שבאדם לדברים שאינם טובים רח"ל, ומהאי טעמא תקנו לקרוא פרקי אבות בשבתות אלו ללמד את האדם דעת מה חובתו בעולמו, ועל פי זה יש לפרש שכשם שנותנים לתינוק מיד לאחר היוולדו תרופה לחסן את גופו שלא יחלה, כך נתן לנו הקב"ה ברחמיו את ימי ספירת העומר מיד בתחילת ימי הקיץ לחזק את הנפש שלא תמשך לחטא ועוון.

"וספרתם לכם ממחרת השבת" (כג, טו)

כתבו הרמב"ן ורבינו בחיי כי ימי הספירה הם כחולו של מועד, שיש קדושה לפנייהם ולאחרייהם, בראשם חג הפסח ובסופם חג השבועות. ולכן נקרא חג השבועות בלשון חז"ל 'עצרת' כי הוא כשמיני עצרת בחג.

ויש להוסיף שלכן נכתבו ימי הספירה בתורה בתוך המועדות, שהמה ימים טובים כמו חול המועד, שיש קדושה לפנייהם ולאחרייהם מציאת מצרים עד קבלת התורה. והימים הללו מסייעין לטהרה כמ"ש (יומא לט). בא לטהר מסייעין אותו, ואחר יצ"מ שנעשין כקטן שנולד ויצאנו מידי סט"א, יש לנו לבקש טהרה. לכן הכין לנו הש"ת אלו הימים דכתיב 'וספרתם לכם', שהיא מתנה לטובתנו שנוכל לבוא לטהרה, 'וספרתם לכם' - לטובתכם, כמו לך לך, להנאתך ולטובתך, וכל השנה תלויה באלו הימים, כמו שגידול כל התבואות בימים אלו, כן חיות האדם מתגלה עתה, כי הכל רק רמז אל ההנהגה הפנימית. (שפת אמת)

"וספרתם לכם... שבע שבתות תמימות תהיינה" (כג, טו)

"תני רבי חייא: אימתי הן תמימות? בזמן שישאל עושין רצונו של מקום (מד"ר). מסביר המגיד מדובנא במשל: שני עניים היו מהלכין יחד לחזור על הפתחים. אחד מהם נבון והשני שוטה. היה הנבון קובץ פרוטה לפרוטה, כיון שצבר מאה פרוטות החליף אותם בדינרים, ואת הדינרים שנאגרו החליף בסלעים, ואת הסלעים בשקלי זהב. ואילו הכסיל לא הקפיד כלל לצרף פרוטה לפרוטה ודינר לדינר, אלא כל פרוטה שנפלה לידו היה מוציאה לאתרו, ונמצא שהיה שרוי תמיד ללא פרוטה בכיס...

אף הצדיק נוהג כמעשה הנבון, הוא קובע לו חוק ליום בתורה, במצוות ובמעשים טובים. אף עושה לו ימים כלילות וכל ימיו מחוברים זה לזה... וכיון